

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Кафедра театрального та хореографічного мистецтва

Проректор

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

2016 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Музична грамота та музичний інструмент (фортепіано)

(шифр і назва навчальної дисципліни)

02 Культура і мистецтво

галузь знань

(шифр і назва напрямку підготовки)

024 Хореографія

спеціальність

(шифр і назва спеціальності)

хореографія

спеціалізація

(назва спеціалізації)

Навчально-науковий Інститут мистецтв

інститут, факультет

(назва інституту, факультету)

Робоча програма Музична грамота та інструмент (фортепіано, баян)
(назва навчальної дисципліни)
для студентів за напрямом підготовки 02 "Культура і мистецтво",
спеціальністю 024 "Хореографія". „1” вересня, 2016 р. – с.

Розробники: (вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)
Доцент Дрозда Петро Володимирович

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри сценічного мистецтва і хореографії

Протокол від "29" вересня 2016 р. № 4

Завідувач кафедри _____

"29" вересня 2016 р.
(підпис)

(Грицан Н. В.)
(прізвище та ініціали)

Схвалено методичною комісією факультету, інституту.
Протокол від "19" лютого 2016 р. № 2

"19" лютого 2016 р.

Голова _____ (підпис)
(Карась Г.В.)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 6	Галузь знань 02 <u>культура і мистецтво</u> (шифр і назва)	Нормативна (за вибором)	
Модулів – 2	Напрямок підготовки (спеціальність): <u>0.24</u> <u>хореографія</u> Спеціалізація: “ <u>народна хореографія</u> ”	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		1,2-й	____-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання - робота над музичним твором		Семестр	
Загальна кількість годин – 180		1,2,3,4-й	____-й
Тижневих годин для денної форми навчання: 1 аудиторних – 60 самостійної роботи студента – 120	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «Бакалавр»	Лекції	
		__ год.	__ год.
		Практичні, семінарські	
		__ год.	__ год.
		Лабораторні	
		__ год.	__ год.
		Самостійна робота	
		120 год.	__ год.
Індивідуальні завдання:			
60 год.			
		Вид контролю: залік, екзамен	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 39% -61%

для заочної форми навчання –

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни. - опанування студентами основними важливими елементами музики (як одного з найвагоміших засобів у хореографічному мистецтві) шляхом оволодіння навиками гри на музичному інструменті;

- розширення загального культурного розвитку майбутнього професійного хореографа;

- вдосконалення особистості студента-хореографа як майбутнього педагога, балетмейстера, артиста (культура сценічної поведінки, сценічне хвилювання, музична пам'ять, імпровізація та ін.).

Результати навчання:

- володіти термінологією хореографічного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом;
- визначати місце хореографії в системі міждисциплінарних зв'язків з метою ствердження національної самосвідомості та ідентичності;
- використовувати оптимальні засоби, методики, спрямовані на удосконалення професійної діяльності, підвищення особистісного рівня володіння фахом;
- використовувати знання музичної грамоти та навик гри на інструменті у хореографічній практиці.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Знати:

- засоби художньої виразності музичного мистецтва;
- нотну грамоту, елементарну теорію музики;
- специфіку гри на музичному інструменті, технічні прийоми виконання; жанрові та стильові спрямування музичного мистецтва.

Вміти:

- грати із нот та напам'ять музичний твір, або супровід до танцю;
- аналізувати будову музичного твору, метроритмічні, мелодичні та стильові особливості музичних композицій;
- професійно використовувати музичний матеріал у хореографічній практиці;
- грамотно співпрацювати із концертмейстером у подальшій практиці педагога - хореографа.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. Основи оволодіння музичним інструментом та нотною грамотою.

Тема 1. Ознайомлення з музичним інструментом та основами звуковидобування.

- 1.1. Складові частини інструменту та їх функції у процесі виконавства .
- 1.2. Положення корпусу під час гри на інструменті.
- 1.3. Положення і функції правої та лівої руки.
- 1.4. Важливість ведення міху в опановуванні навиками гри на інструменті.
- 1.5. Права та ліва клавіатури .

Тема 2. Елементарна музична грамота.

- 2.1. Музичний звук та його фізичні властивості.
- 2.2. Засоби художньої виразності музичного мистецтва.
- 2.3. Нотний стан, музичні ключі.
- 2.4. Гама. Висотне положення ноти. Тон та півтон.
- 2.5. Тривалості нот. Метр, ритм, розмір, такт.
- 2.6. Знаки альтерації, енгармонізм.
- 2.7. Мажор та мінор. Тоніка. Ступені.
- 2.8. Штрихові, динамічні та темпові різновиди.

Тема 3. Вироблення початкових навиків гри на інструменті.

- 3.1. Хроматична гама.
- 3.2. Аплікатура мажорної гами (права рука).
- 3.3. Основний принцип акомпанементу (ліва рука).
- 3.4. Координація рук при звуковидобуванні та звуковеденні.
- 3.5. Гра нескладних музичних п'єс.
- 3.6. Робота над правильною аплікатурою в гамах, вправах, етюдах, творах.

Змістовний модуль II. Вдосконалення навиків виконавства та поглиблення музично – теоретичних знань.

Тема 4. Музично - теоретичні питання - вагомий чинник професійного освоєння дисципліни.

- 4.1. Інтервали, акорди.
- 4.2. Тональність, кварто-квінтове коло.
- 4.3. Лад, стійкі звуки, головні тризвуки.
- 4.4. Форми, стилі та жанри музичних творів. Фактура.
- 4.4. Музична термінологія.

Тема 5. Розвиток технічних можливостей – важливий чинник оволодіння мистецтвом гри на інструменті .

- 5.1. Виконання гам двома руками.
- 5.2. Арпеджіо та акорди
- 5.3. Виконання вправ на розвиток різних видів техніки під метроном.
- 5.4. Значення виконання етюдів у формуванні митця – виконавця.

Змістовний модуль III. Розвиток мистецького мислення, художньо-творчого світосприйняття в процесі музично-естетичного самовдосконалення.

Тема 6. Робота над художнім образом різножанрових творів.

- 6.1. Співвідношення мелодії та акомпанементу.
- 6.2. Важливість штрихової та динамічної точності у досягненні якісного звучання твору.
- 6.3. Темпові та агогічні відхилення.
- 6.4. Основні закони драматургії художнього твору.

Тема 7. Багатогранність музичного мистецтва та використання основ музичної культури у хореографічній практиці.

- 7.1. Ансамблева гра .
- 7.2. Читка нот з листа.

- 7.3. Основи імпровізації.
- 7.4. Підбір на слух.
- 7.5. Аналіз музичного твору.
- 7.6. Культура та вимоги сценічного виконання.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль I. Основи оволодіння музичним інструментом та нотною грамотою.												
Тема 1. Ознайомлення з музичним інструментом, із основами звуковидобування.	3				5	5						
Тема 2. Елементарна музична грамота.	40				15	25						
Тема 3. Вироблення початкових навиків гри на інструменті.	40				10	30						

Модуль 2											
Змістовий модуль II. Вдосконалення навиків виконавства та поглиблення музично – теоретичних знань.											
Тема 4. Музично – теоретичні питання - вагомий чинник професійного освоєння дисципліни.	30				10	20					
Тема 5. Розвиток технічних можливостей – важливий чинник оволодіння мистецтвом гри на інструменті.	30				10	20					
Змістовний модуль III. Розвиток мистецького мислення, художньо-творчого світосприйняття в процесі музично-естетичного самовдосконалення.											
Тема 6. Робота над художнім образом різножанрових творів.	15				5	10					
Тема 7. Багатогранність музичного мистецтва та використання основ музичної культури у хореографічній практиці	15				5	10					
Усього годин	180				60	120					

5. Теми семінарських занять

6. Теми практичних занять

7. Теми лабораторних занять

8. Самостійна робота

№ з/п	Змістовий модуль I. Основи оволодіння музичним інструментом та нотною грамотою. Назва теми	Кількість годин
1	Ознайомлення з музичним інструментом, із основами звуковидобування.	(5)
	Положення ігрового апарату під час гри на інструменті.	1
	Будова інструменту та функції його складових частин	1
	Відпрацювання правильності ведення міху	1
	Розташування звуків на правій та лівій клавіатурах	2
2	Елементарна музична грамота.	(25)
	Поняття про звукоряд	1
	Нотозапис, розміщення нот на нотоносці. Буквенне позначення звуків.	2
	Читка нот у скрипичному та басовому ключах.	2
	Знаки продовження тривалості нот.	2
	Ритмічний малюнок, групування нот.	2
	Поліритмія, поліметрія, пунктирний ритм.	2
	Поділ на такти, слабкі та сильні долі.	2
	Поняття музичного розміру, складний розмір.	2
	Співвідношення метру та ритму	2
	Підвищення та пониження музичного звуку	2
	Будова мажорної та мінорної гами.	4
	Легато, нон легато, стакато.	2
3	Вироблення початкових навиків гри на інструменті.	(30)
	Аплікатура, положення кисті правої руки при висхідному та нисхідному виконанні хроматичної гами.	2
	Виконання мажорних гам із першого ряду різними тривалостями (правою рукою).	2
	Вивчення мажорної гами лівою рукою.	2
	Акомпанемент – основна функція лівої руки під час	2

	виконання музичних творів	
	Гра двома руками (технічні вправи на відпрацювання контролю за партіями правої та лівої рук, за плавністю веденні та чіткістю зміни міха).	10
	Робота над розбором нотного тексту нескладних музичних творів.	4
	Метроритмічні, штрихові труднощі та їх подолання.	2
	Робота над звуковеденням.	4
	Характер виконання музичного твору.	2
	Змістовний модуль II. Вдосконалення навиків виконавства та поглиблення музично – теоретичних знань .	
4	Музично - теоретичні питання - вагомий чинник професійного освоєння дисципліни.	(20)
	Поняття про інтервали.	2
	Тризвук.	4
	Домінантсептакорд.	4
	Побудова мажорних та мінорних гам від ступенів натурального звукоряду.	4
	Динамічні нюанси та їх позначання у нотному тексті.	2
	Творчі портрети композиторів, твори яких вивчаються у програмі курсу.	2
	Музична термінологія.	2
5	Розвиток технічних можливостей – важливий чинник оволодіння мистецтвом гри на інструменті .	(20)
	Гами, арпеджіо, акорди – основа розвитку техніки виконавства.	10
	Робота над розвитком інших видів техніки (вібрато, глісандо, тремоло, тремоло міхом, репетиції таін.)	4
	Розучення етюдів на різні види техніки.	4
	Підготовка до здачі технічного заліку	2
	Змістовний модуль III. Розвиток мистецького мислення, художньо - творчого світосприйняття в процесі музично-естетичного самовдосконалення.	
6	Робота над художнім образом різножанрових творів.	(10)
	Мелодія – основний засіб музичної виразності.	1
	Вдосконалення навиків ведення та зміни міху.	1
	Точність аплікатури – обов’язкова умова грамотного виконання творів.	1
	Відпрацювання технічно складних моментів.	2
	Подолання штрихових неточностей.	1
	Динамічні контрасти.	1

	Характер виконання.	2
	Підготовка до сценічного виступу.	1
7	Багатогранність музичного мистецтва та використання основ музичної культури у хореографічній практиці	(10)
	Вдосконалення читки нот з листа.	2
	Розвиток музичної пам'яті.	1
	Навики підбору акомпанементу.	2
	Подолання сценічного хвилювання.	1
	Практичне використання навиків володіння музичним інструментом на заняттях з хореографічних дисциплін.	4
	Усього годин	120

9. Індивідуальні завдання

1. Вправи для розвитку різних видів техніки.
2. Музично-теоретичний аналіз твору, який вивчається, творчий портрет композитора.
3. Гра під метроном - важлива умова вдосконалення рівня виконавства.
4. Робота над розвитком різних видів пам'яті (музична, пальцево-моторна, слухова, зорова).
5. Підбір на слух нескладних відомих мелодій (дитячі пісні, танцювальний репертуар, популярна музика) .
6. Слухання та фаховий аналіз різножанрової музики..
7. Підготовка до сценічних виступів.
8. Підготовка до здачі заліків, екзаменів.

10. Методи навчання

Словесні	Лекція, пояснення, розповідь, бесіда, дискусія, демонстрація.
Наочні	Карти, таблиці, схеми, діаграми, концертні виступи музичних виконавців, різножанрових колективів, особисте виконання.
За ступенем керування навчальною діяльністю	Самостійна робота студентів. Індивідуальна навчально-досвідна робота студентів.

Стимулювання інтересу до навчання	Участь у концертних виступах. Участь у Всеукраїнських та Міжнародних науково-практичних конференціях. Участь у звітних науково-практичних конференціях кафедр університету. Навчальні диспути, дискусії, презентації.
--	--

11. Методи контролю

Усний контроль	Фронтальне опитування, індивідуальне опитування, співбесіда, семінар-дискусія
Контроль рівня виконавства	Прослуховування, здача репертуару, технічний залік, екзамен.
Самоконтроль	Самостійний пошук помилок, уміння самостійно оцінювати свої знання, визначення пріоритетних напрямів навчального процесу, самоаналіз

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота									Екзамен	Сума
Модуль 1				Модуль 2						
Зміст. модуль I			Контр. задача	Зміст. модуль II		Контр. задача	Зміст. модуль III			
T1	T2	T3		T4	T5		T6	T7		
5	5	5	5	5	5	10	5	5	50	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
25 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-24	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання

Університетська шкала	Оцінка ECTS	Національна шкала	Аналіз знань студентів
90-100	A	відмінно	<p>Студент дав досконалі відповіді на запитання змістовних модулів, а саме:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ґрунтовно володіє музично-теоретичними знаннями; <ul style="list-style-type: none"> - сприймає, ґрамотно виконує та аналізує різножанрові музичні твори; - ґрунтовно орієнтується в основних стилях, жанрах та напрямках розвитку музики, у особливості музичної драматургії; - свідомо використовує спеціальну музичну термінологію; - самостійно використовує набуті музичні знання, уміння й навички в хореографічній практиці; - чітко орієнтується в сучасних тенденціях розвитку української та світової музики в хореографії. <p>-----</p> <p>Студент дав добрі відповіді на питання змістовних модулів, а саме:</p> <ul style="list-style-type: none"> - продемонстрував певний багаж

80-89	В	Добре	<p>музично-теоретичних знань;</p> <ul style="list-style-type: none"> - сприймає, виконує та аналізує різножанрові музичні твори; - не зовсім досконало орієнтується в жанрах, стилях та напрямках розвитку музики; - свідомо використовує спеціальну музичну термінологію; - використовує набуті музичні знання, уміння й навички в хореографічній практиці; - аналізує сучасні тенденції розвитку української та світової музики в хореографії. <p>Студент дав добрі відповіді на питання змістовних модулів, а саме:</p> <ul style="list-style-type: none"> - володіє музично-теоретичним матеріалом у межах програми; - виконує з деякими неточностями та аналізує різножанрові музичні твори; - орієнтується в жанрах, стилях та напрямках розвитку музики; - недосконало аналізує сучасні тенденції розвитку української та світової музики в хореографії.
70-79	С	Добре	<p>Студент дав позитивні відповіді на питання змістовних модулів, а саме:</p> <ul style="list-style-type: none"> - володіє посередніми музично-теоретичними знаннями ; - виконує без належного розкриття художнього образу різножанрові музичні п'єси, здійснює посередній аналіз музичних творів; - поверхнево орієнтується в специфіці музичної драматургії, в жанрах та стилях музичного мистецтва; - недосконало аналізує сучасні тенденції розвитку української та світової музики в хореографії.
60-69	Д	Задовільно	<p>Студент дав допустимі відповіді на питання</p>

50-59	E	Задовільно	<p>змістовних модулів, а саме:</p> <ul style="list-style-type: none"> - володіє низьким рівнем музично-теоретичних знань; - на низькому рівні виконує музичні твори, демонструє посереднє розуміння музичної драматургії; - поверхнево аналізує сучасні тенденції розвитку української та світової музики в хореографії.
25-49	FX	Незадовільно	<p>Студент дав відповіді на питання,але:</p> <ul style="list-style-type: none"> - володіє низьким рівнем музично-теоретичних знань; - виконує музичні твори без розкриття художнього образу, із допущенням неточностей та без розуміння змісту твору і основних принципів виконання; - помилково аналізує сучасні тенденції розвитку української та світової музики в хореографії.
0-24	F	Незадовільно	<p>Студент не орієнтується в питаннях змістовних модулів, не дав позитивних відповідей на базові питання, не орієнтується в поставлених завданнях.</p>

13. Методичне забезпечення

1. Опорні конспекти лекцій тем змістовних модулів навчальної дисципліни.
2. Інструктивно-методичні матеріали до семінарських занять.
3. Текстова тематика рефератів для ІНДЗ.
4. Текстові контрольні питання для поточного контролю знань.
5. Методичні матеріали з питань самостійного опрацювання фахової літератури.
6. Технічні засоби навчання – магнітофони, відеоманітофони, комп'ютерна техніка, аудіо- та відеозаписи.

14. Рекомендована література
Базова

№ з/п	Автор (автори)	Назва	Видавництво, рік	К-сть екз.
1	Алексеев І.Д	Методика викладання гри на баяні. М.: 1960.	М. Искусство: 1960.	
2	Безугла Р.І.	Баянне мистецтво на теренах культури України	К.: КНУКіМ,	
3	Давидов М. А.	. Основи формування виконавської майстерності баяніста. К.: 1983.	К. Муз. Україна: 1983.	
4	Заблоцкий В.	Первое знакомство с баяном	Л.: Музыка, 1972.	
5	Липс Ф.	Искусство игры на баяне.	М.: Музыка, 1985..	
6	Оберюхтин М.	Проблемы исполнительства на баяне	М.Музыка, 1989.	
7	Шахов Г.	Аппликатура как средство развития профессионального	М.: Музыка, 1991	

Допоміжна

1	Міщенко О.	Перекладення музичних творів для дуету баяністів	Х.:Крок, 2000	
---	------------	--	---------------	--

2	Імханицький М.	Історія баянного та акордеонного мистецтва.	М., в-во РАМ ім. Гнесіних, 2006	
3	Ліпс Ф.	О переложениях и транскрипциях	М, 1986	
4	Онегин А.	Азбука баяниста	М, Музика 1964	
5	Пуриц І.	Гра на баяні (Методичні статті)	Тернопіль, Богдан, 2007	
6	Черемошкіна Л.	Педагогіка	М, 1955	

Рекомендований музичний репертуар

1. «Аркан» гуцульський народний танець.
2. Білоруська. полька
3. Бачинська Н. Сон-дрьома.
4. Бирюков Ю. Вальс-метелик.
5. Блок В. Гармошка заграла.
6. Граупнер Х. Бурре.
7. Денисов А. Етюд (C-dur).
8. Дербенко Е. Веселий танець.
9. Дербенко Е. Гармоніст грає джаз.
10. Доренский А.. Бугі-вугі. Етюд.
11. Зацепін А. Пісенька про медведів. Из кінофільму "Кавказька полонянка»
12. Іванова В. Карусель.
13. «Коломийка» гуцульський народний танець
14. Ласка Л.. Полька.
- 15.. Латишев А. Дитяча сюїта "В мире сказок". (1. Марш Бармалея. 2. Вальс Мальвины. 3. Емеля на печи. 4. Страшная история.)
16. Малих В. Перший хлопець на селі.

17. Марутаєв М. Шарманка.
18. Нестеров В. Рязанська полька.
- 19.. Павин С. Забавний попугай.
20. Павин С. А-ну-мо дожени.
21. Павлюченко С. Фугетта (a-moll).
22. Полька. Український народний танець.
23. Самойлов Д. Етюд (d-moll).
24. Самойлов Д. Кадриль. Жарт. (трио).
25. Самойлов Д. Вальс.
26. Солопов М. Осінь.
27. Українська полька
28. Хренніков Т. Катюша.
29. Чиняков А. Стрекоза(Полька) .
30. Чиняков А. Прогулянка на стадіон.
31. Шаїнський В. Голубий вагон.
32. Шаїнський В. «Песенка про кузнечика» (Із мультфільму "Приключення Незнайки").
33. «Янка» білоруський народний танець.

15. Інформаційні ресурси

1. Наукова бібліотека університету – вул..Шевченка, 57.
2. Наукова бібліотека Інституту мистецтв - - вул..Сахарова 34, А.
3. Обласна бібліотека науково-методичного центру культури Прикарпаття - вул..Незалежності, 12.
4. Обласна універсальна наукова бібліотека ім.І.Франка – вул..Чорновола, 22.
5. ОУНБ ім. І.Франка (відділ літератури іноземними мовами) – вул.. Незалежності, 46.
6. Бібліотека Центрального Народного Дому вул..Шевченка,1.
7. Бібліотека Міського Народного Дому – вул.. Вовчинецька, 188.
8. Бібліотека Народного дому «Княгинин» - вул..Галицька, 40.

9. Обласний бібліотечний колектор – вул.Сахарова, 30.
10. Міська централізована бібліотечна система:
 - читацький зал - вул.П.Орлика,5
 - краєзнавчий відділ - вул.Мазепи,3
 - філія №2 – вул.Карпатська,14.
 - філія №4 – вул.Коновальця, 132,А
 - філія №6 – вул.Вовчинецька,188
 - філія №7 – вул.Дністровська, 22
 - філія №8 – вул. Блавацького, 1
 - філія №14 – вул.Довженка,12
11. Державний обласний архів – вул.Сагайдачного,42,А
12. Івано-Франківський кіно- відео прокат – вул.Переяславська,27